

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2025, 9(2): 161-182.

DOI: [10.26677/TR1010.2025.1552](https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1552)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Turizm Rehberliği Bölümlerinde Verilen Yabancı Dil Öğretimi Kalitesinin Öğrencilerin Mesleği Yapma Niyetine Etkisi

Akan ÇAPAR, Yüksek Lisans Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, e-posta: zidawe@hotmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1064-0784>

Prof. Dr. Sevda SAHİLLİ BİRDİR, Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Mersin, e-posta: birdirss@mersin.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1568-5837>

Öz

Bu çalışmanın amacı turist rehberi adaylarına eğitim kurumlarında verilen yabancı dil öğretiminin kalitesini ölçmek ve öğretim kalitesinin mesleği icra etme niyetleri üzerindeki etkisini incelemektir. Veriler, 20 Eylül-30 Aralık 2022 tarihleri arasında Mersin, İskenderun ve Nevşehir HBV üniversitelerinin turizm rehberliği lisans bölümlerinde eğitim gören öğrencilerden toplanmıştır. Veriler kolayda örnekleme yöntemine göre anket yoluyla toplanmış ve 385 anket elde edilmiştir. Verilerin analizinde betimleyici istatistikler, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri, t-testi, ANOVA, korelasyon ve regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğrenciler yabancı dil öğretimi kalitesini beş boyutta, mesleği yapma niyetini ise tek boyutta algılamışlardır. Öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algıları ile demografik özellikleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turist Rehberliği, Yabancı Dil Öğretimi, Kalite, Mesleği Yapma Niyeti.

Makale Gönderme Tarihi: 10.03.2025

Makale Kabul Tarihi: 02.06.2025

Önerilen Atıf:

Çapar, A. ve Sahilli Birdir, S. (2025). Turizm Rehberliği Bölümlerinde Verilen Yabancı Dil Öğretimi Kalitesinin Öğrencilerin Mesleği Yapma Niyetine Etkisi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(2): 161-182.

Journal of Turkish Tourism Research

2025, 9(2): 161-182.

DOI: [10.26677/TR1010.2025.1552](https://doi.org/10.26677/TR1010.2025.1552)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

The Effect of The Quality of Foreign Language Teaching in Tourism Guidance Departments on Students' Intention to Perform the Profession

Akan ÇAPAR, MSc. Student, Mersin University, Institute of Social Sciences, Mersin, e-mail: zidawe@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1064-0784>

Prof. Dr. Sevda SAHİLLİ BİRDİR, Mersin University, Faculty of Tourism, Mersin, e-mail: birdirss@mersin.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1568-5837>

Abstract

The aim of this study is to measure the quality of foreign language teaching provided to tourist guide candidates in educational institutions and to examine the effect of teaching quality on their intention to practice the profession. Data were collected from students studying in the undergraduate tourism guiding departments of Mersin, İskenderun and Nevşehir HBV universities between September 20 and December 30, 2022. Data were collected through a survey according to the convenience sampling method and 385 surveys were obtained. Descriptive statistics, explanatory and confirmatory factor analyses, t-test, ANOVA, correlation and regression analyses were used in the analysis of the data. According to the results obtained, students perceived the quality of foreign language teaching in five dimensions and their intention to practice the profession in one dimension. Significant differences were found between the students' perceptions of the quality of foreign language teaching and their demographic characteristics.

Keywords: Tourist Guiding, Foreign Language Teaching, Quality, Intention to Perform the Profession.

Received: 10.03.2025

Accepted: 02.06.2025

Suggested Citation:

Çapar, A. and Sahilli Birdir, S. (2025). The Effect of The Quality of Foreign Language Teaching in Tourism Guidance Departments on Students' Intention to Perform the Profession, *Journal of Turkish Tourism Research*, 9(2): 161-182.

GİRİŞ

Turizm sektörünün en ayırt edici özelliklerinden birisi yeni iş sahaları açması (Goeldner ve Ritchie, 2003), dünyanın doğrudan ve dolaylı olarak iş imkanları yaratan (Tribe ve Lewis, 2003) öncü sektörlerinden biri olmasıdır. Bu sebeptendir ki, turizm eğitimi veren kurumlar, ders müfredatlarını ve hizmetlerini sürekli geliştirmeye ve daha fazla kuvvetlendirmeye çalışmaktadır. Sektörün ihtiyaç duyduğu iyi eğitilmiş personelin yetiştirilmesi bu kurumların kendilerini geliştirmesinin arkasındaki itici güç ve motivasyon kaynağıdır (Aloudat, 2017:2).

Yabancı dil eğitimi de turizm sektöründe nitelikli personelin yetişmesi, yüksek hizmet kalitesi sunması ve istihdam olanaklarını artırması açısından önemli bir konudur. Ülkeyi ziyaret edecek misafirlerin tur esnasında en fazla temas ettiği kişiler rehberler olduğu için turistlerle başarılı bir iletişim sağlamak büyük önem arz etmektedir. Büyük öneme sahip olan turist rehberlerinin de sektörün ihtiyaçlarına karşılık verebilecek, turistlerin yaşadığı deneyimden tatmin olmasını sağlayabilecek ve kaliteli hizmet verebilecek nitelikte elemanlar olması gerekmektedir (Gül, 2012:1-2). Nitekim turist rehberinin yegâne aracı sözdür. Bu sözün etkili iletimi başarıyı da beraberinde getirecektir. Burada yabancı dil eğitiminin önemi ön plana çıkmaktadır. Yerli ve yabancı turistlere hizmet veren turist rehberlerinin yabancı dil öğretimi, nitelikli bir iletişim için gereklidir (Eser ve Haşimoğlu, 2020: 227-230).

Rehberin liderlik ettiği grubun tamamen yabancı turistlerden oluşması durumunda, yabancı dil iletişim becerisi ne kadar iyi düzeydeyse, rehber ülke ve bölge ile ilgili bilgisini, tecrübelerini aktarmada o kadar iyi olacaktır (Büyükkuru, 2015: 2). Turistlerle etkili bir iletişim sağlanması, ülkeyi ziyaret eden turistlerin memnuniyetiyle sonuçlanacaktır. Bununla birlikte aldığı hizmetle ülkeden tatmin olmuş bir şekilde ayrılan turist doğal olarak bu memnuniyeti başkalarına aktaracak ya da yaşadığı olumlu deneyimleri sebebiyle tatil planlarına tekrar ülkedeki destinasyonları dahil etme eğiliminde olacaktır (Gül, 2012:1-2). Dolayısıyla, yabancı dil öğretiminin doğrudan ya da dolaylı olarak ülke ekonomisinin ana arterlerinden birisi olan turizm ve bu sektördeki önemli paydaşlardan olan rehberleri için temel gereksinimlerinden biri olduğu söylenebilir.

Turist rehberi olmanın ön koşullarından biri olan “belli bir seviyede İngilizce dil bilgi ve becerisine sahip olmak” olsa da, rehber adaylarının mezun olduktan sonra mesleğe başlayamama sebepleri arasında en büyük engellerden birisi yine yabancı dil bilgisidir (Eker ve Zengin, 2016: 68). Literatürde turist rehberi adaylarının bölümlerde verilen yabancı dil öğretimine ilişkin kalite algılarını ve bu algıların mesleği yapma niyeti ile ilişkisini doğrudan ortaya koyan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla, araştırmanın problemi, turist rehberi adaylarının edinmiş olduğu yabancı dil öğretiminin kalitesinin onların mesleği yapma niyetleri üzerinde ne derece etkili olduğu ve aradaki ilişkilerin araştırılmasıdır. Buradan yola çıkarak bu çalışmada, turist rehberliği eğitiminde yabancı dil öğretiminin gerekliliği ve önemi vurgulanarak, yabancı dil öğretiminin kalitesi ve öğrencilerin kaliteye ilişkin algıları ile mesleği yapma niyetleri arasındaki ilişkileri incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla turizm rehberliği eğitiminde büyük öneme sahip yabancı dil öğretimine ilişkin öğrencilerin algıları ortaya konularak bu algıların mesleği icra etme niyetleri arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak ve eğitim konusunda söz sahibi olan akademiye, turist rehberliği mesleğini seçecek öğrencilere ve diğer paydaşlara öneriler sunmak araştırmanın hedefleri arasında yer almaktadır. Çalışmanın ortaya koyacağı sonuçlar açısından, üniversitelere ve araştırmacılara önemli çıktılar sunacak olması, araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

LİTERATÜR

Turist rehberliği mesleğinde yabancı dil öğretiminin kalitesi Türkiye’de verilen turist rehberliği eğitim programları açısından son derece önemlidir. Bu konuda yapılmış çalışma sayısı sınırlı

sayıda kalmakla birlikte bu çalışmaların son yıllarda artış göstermeye başladığı görülmektedir. Genel olarak öğretimde hizmet kalitesi ve öğretim kalitesine yönelik çalışmalara bakıldığında uluslararası literatürde (Li ve Kaye, 1998; Senthilkumar ve Arulraj, 2011) ve ulusal literatürde (Taşkın ve Büyük, 2002; Güzel, 2006; Sakarya, 2006; Okumuş ve Duygun, 2008; Temizkan, 2010; Ergün, 2013; Küçük vd., 2018) yapılmış çeşitli çalışmalara rastlamak mümkündür. Bununla birlikte turizm rehberliği eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının hizmet kalitesi (Deveci, 2016), lisans düzeyinde konaklama ve turizm öğretim programlarında kalite (Hornig vd., 2009), yükseköğretim yabancı dil eğitiminde kalite (Pilat vd., 2014), yabancı dil eğitim kurumlarında kalite (Talih ve Gülenç, 2011; Yüce, 2013; Çakmakkaya ve Akpınar, 2018; Öner, 2019) ve yeni kalite prensiplerinin yabancı dil eğitimine etkisini (Bağırhan, 2019) inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır.

Uluslararası literatürde turist rehberliğinde yabancı dilin önemini vurgulayan (Thong ve Phuoc, 2020; Azzopardi, 2020) çalışmaların yanı sıra doğrudan turizm rehberliği eğitiminde kaliteyi araştıran herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Ulusal literatürde ise bu çalışmaların sayısı (Fındıklı 2010; Ergün, 2020) oldukça sınırlı kalmıştır. Ayrıca, bu çalışmalarda turist rehberliği eğitiminde kalite algısı ile mesleği yapma niyeti araştırılmamıştır. Bu açıdan bakıldığında yabancı dil kalitesi ile mesleği yapma niyeti arasındaki ilişkileri inceleyecek olan bu çalışma literatürde sınırlı sayıda var olan diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Dolayısıyla, turist rehberliği mesleği için oldukça önemli olan yabancı dil kalitesi konusunun literatürdeki boşluğu doldurabilecek potansiyelde oluşu, bu araştırmanın yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Türkiye’de özellikle son yıllarda turizm rehberliği eğitiminde yabancı dil eğitimi üzerine yapılmış çalışmaların sınırlı sayıda da olsa artış göstermeye başladığı söylenebilir. Bu kısımda hem Dünya’da hem de Türkiye’de turizm ve turizm rehberliği eğitiminde yabancı dile yönelik çalışmalar özetlenmiştir.

Tayyar ve Dilşeker (2012) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin aldıkları hizmetlerin kalitesine ilişkin algılarının ve algıladıkları imaj, memnuniyet, sadakat ve tavsiye etme seviyelerinin belirlenmesi ve bu değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasını hedeflemişlerdir. Çalışma verileri, 600 öğrenciden toplanmıştır. Sonuç olarak, bütün üniversiteleri içeren genel modele göre hizmet kalitesi boyutlarından fiziksel özellikler ve destek hizmetlerinin öğrenci memnuniyetine belirgin bir etkide bulunmadığı görülmüştür.

Tur rehberleri adaylarının İngilizce yeterlilik becerilerinin tatmin edici olmadığını fark eden Widiyati (2017) rehber adaylarının ihtiyaç duyduğu dil becerilerini, dil unsurlarını ve öğrenme materyallerini araştırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla, veriler görüşme ve gözlem aracılığıyla Endonezya’da turistik bir yerleşim olan *DesaMenari*’de gerçekleştirilen kurslarda rehber eğitimlerine katılan 20 rehber adayından toplanmıştır. Bulgular, turist rehberi adaylarının yabancı turistlerle iletişim kurabilmek için konuşma becerilerini en üst düzeye çıkarması gerektiğine işaret etmiştir. Konuşma becerisinin okuma, yazma ve dinleme becerilerinden daha öncelikli olduğu diğer becerilerinin de konuşma becerisi sonrasında geliştirilebileceği ortaya konmuştur.

Yüce (2013) hizmet işletmelerinin müşterilerinin bekledikleri ve algıladıkları hizmet kalitesi anlayışı ölçmeyi amaçladığı çalışmasında Karabük Üniversitesinde yabancı dil hazırlık sınıfında olan 516 öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırma sonuçlarında, öğrencilerin yabancı dil hazırlık eğitimi veren bir üniversitenin hizmet kalitesi açısından en çok “donanımını, personelini ve iletişim malzemelerini” önemli bulduğu ortaya çıkmıştır. En az önem verilen özelliğin ise “öğrencilerine gösterdiği kişisel ilgi” olduğu belirtilmiştir.

Deveci (2016) çalışmasında uluslararası Skal Ödülü almış turizm rehberliği eğitimi veren yükseköğretim kurumlarındaki hizmet kalitesinin turizm rehberliği öğrencileri tarafından nasıl değerlendirildiğini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu amaçla, uluslararası Skal Ödülü almış turizm rehberliği eğitimi veren yükseköğretim kurumlarındaki 504 turizm rehberliği öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarında, öğrencilerin yükseköğretim kurumlarındaki hizmet kalitesinden orta seviyenin üstünde memnun oldukları bulunmuştur. Ayrıca, turizm rehberliği öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun öğrenim gördüğü fakültenin Uluslararası Skal Ödülü aldığını bilmediği, bu durumun üniversite tercihlerini de büyük oranda etkilemediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyeti ile “Kurumun Fiziki İmkanları” boyutu arasında, öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülte ile “Kurumun Fiziki İmkanları” boyutu arasında, öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf ile KFİ “Kurumun Fiziki İmkanları” boyutu arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Zeitseva ve diğerleri (2017), mesleki yeniden eğitim ve mesleki gelişim programlarında yabancı dil öğretmenin kalitesini etkileyen faktörleri incelemiştir. Ayrıca, farklı tur rehberlerini eğitirken yabancı bir dil öğretmede farklı metotlar geliştirilmesini sağlamak ve bu metotların uygulanmasının sonuçlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla tur rehberlerinin eğitim deneyimleri incelenmiş, teori ve uygulamalar açısından yabancı dile dönük öğretim yöntemi ve eğitimde gerçekleştirilen aktiviteler incelenmiş ayrıca, uzman görüşüne başvurulmuştur. Çalışmanın örneklemini, kendine has bir eğitim şekli olan Immanuel Kant Baltic Federal Üniversitesi'nde uygulanan profesyonel tur rehberlerinin yeniden eğitim ve mesleki gelişim programlarına katılan 120 kişi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, tur rehberlerinin mesleki eğitim program çerçevesinde yabancı dil öğretiminin kalitesini etkileyen iki önemli faktör ortaya çıkmıştır: yabancı dil yeterlilik seviyesi ve mesleki deneyim. Tur rehberlerinin hazırlanmasında yabancı dil öğretimi sınırlı bir süre içerisinde gerçekleşmekte, bu nedenle sosyal web uygulamalarından daha iyi yararlanılması önerilmektedir. Sosyal ağların (facebook, youtube vb.) dil eğitiminde çok etkili olduğu vurgulanmıştır.

Timur (2019) turist rehberliği eğitiminde eğitimden memnuniyet, mesleki yeterlilik ve mesleği icra etme niyeti arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçladığı çalışmasında, 445 önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim gören öğrencilerden veri toplamıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin turist rehberliği eğitiminden memnuniyeti ile mesleki yeterlilik algıları arasında, mesleki yeterlilik algıları ile mesleği icra etme niyetleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Çınar (2018) çalışmasında lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin genel öz yeterlilik algılarını, mesleki kaygı düzeylerini ve mesleği yapma niyetlerini saptamayı amaçlamıştır. Bu amaçla Adnan Menderes, Balıkesir, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Ege Üniversiteleri turizm rehberliği bölümlerinde öğrenim gören 537 öğrenciden anket yoluyla veri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, turizm rehberliği öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin cinsiyete ve öğrenime devam edilen sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bir diğer sonuca göre ise, öğrencilerin öz-yeterlilik inancı ve mesleki kaygıları mesleği yapma niyetlerini etkilemektedir.

Leslie ve Russell (2006) çalışmalarında AB üye devletlerinde lisans turizm yönetimi derslerinde yabancı dil eğitimi alma ihtiyacına yönelik tutumlarını ve algılarını araştırmak böylece Birleşik Krallık ile diğer AB öğrencileri arasında tutumlarda önemli farklılıklar olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Veriler, 129 Birleşik Krallık ve 154 kıta Avrupa'sından olmak üzere toplam 283 öğrenciye anket uygulanarak elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, İngiliz öğrencilerinin ana dillerinin İngilizce olması nedeniyle bir avantaja sahip olduğu ortaya konmuştur. İngiliz öğrenciler dil eğitiminin zorunlu olmaması gerektiği yönünde yaklaşım sergilerken, Avrupalı öğrenciler ise, yabancı dilin zorunlu ve gerekli olduğunu belirtmiştir.

Küçük, Arslan ve Nur (2018) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin eğitim gördükleri Üniversiteden aldıkları hizmetlere yönelik kalite algıları ile memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla, Harran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören 490 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların hizmet kalitesi algısı ve memnuniyet düzeyi arasında pozitif ve güçlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

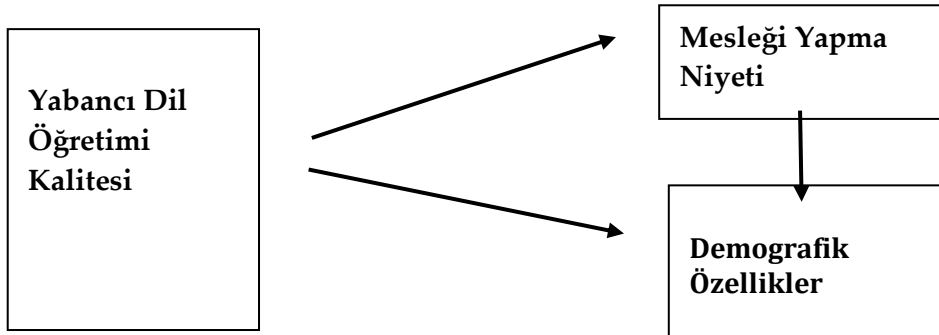
Ergün (2020) turist rehberliği öğretimi veren yükseköğretim kurumlarının kalite düzeylerinin belirlenmesine yönelik kapsamlı bir araştırma yürütmüştür. Çalışmanın amacı doğrultusunda 9 üniversitede turist rehberliği öğrenimi gören 916 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ortaya konulan ölçme aracının 5 boyutlu geçerli ve güvenilir bir araç olduğu bulunmuştur. Bunun yanında, öğrencilerin *müfredat ve öğretim kalitesi, yönetim ve destek hizmetleri, öğretim ortamı, öğretim sonucu kazanımlar* konularında ve *genel kalite algılarının* orta düzeyde, akademik personel kalite algılarının ise, iyi seviyede olduğu bulunmuştur.

Azzopardi (2020) turizmde dil eğitimi müfredatı, öğrencilere farklı dil becerilerini nasıl kazandırabilir ve aynı zamanda dil ile kültürel veya politik ortam arasında bir ayrım oluşmamasını nasıl sağlayabilir? sorularına cevap aramayı amaçlamıştır. Çalışmada, rehberler ve (ITS) Malta kurumu rehber adayı öğrencileriyle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda turistlerin ziyaret etmeyi düşündükleri bir yerle ilgili önceki okumalarının, seyahatleri sırasında karşılaştıkları gerçeklerin yerine geçemeyeceği gibi bir rehberin eğitiminin, doğrudan deneyimle birleştirilmediği takdirde yetersiz olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, sosyo-kültürel, çevresel ve politik konulara sahip ve öğrencileri aktif kılan bir yabancı dil müfredatı, diğer kültürlerle ilgili deneyimler, öğrencilerin diğer toplumları anlama, kültürel çeşitliliğe saygı gösterme ve farklı kültürler arasında önemli karşılaştırmalar yapma becerilerini geliştirmektedir.

Yukarda belirtilen çalışmalar farklı yöntemlerle yapılmış olsa da hepsinin ortak vurgusunun turizm rehberliği eğitiminde yabancı dil eğitiminin ne kadar önemli olduğuna yönelik olduğu görülmüştür.

Araştırma Modeli ve Hipotezleri

Araştırmada, eğitim kurumlarında turist rehberi adaylarına verilen yabancı dil öğretiminin kalitesini ölçmek ve öğretim kalitesinin mesleği icra etme niyetleri üzerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Dolayısıyla, turist rehberi adaylarının eğitim kurumlarında aldıkları yabancı dil öğretim kalitesinin mesleği yapma niyetine etkisi ve bireysel özelliklere göre farklılaştığı varsayımından hareketle aşağıdaki araştırma modeli geliştirilmiştir:

Şekil 1. Araştırma Modeli

Turist rehberliği mesleğinde yabancı dilin önemi ve gerekliliği yapılan birçok araştırma ile vurgulanmıştır (Widiyati, 2017; Cansu ve Tanrısever, 2020; Aksoy, 2020; Azzopardi, 2020). Bunun yanında eğitimde yabancı dilin kalitesini etkileyen faktörleri inceleyen (Zeitseva vd., 2017) çalışmalar da mevcuttur. Eker ve Zengin'in (2016) çalışması Türkiye'deki turist rehberliği eğitiminde yabancı dilin önemi, mesleği icra etmek için rehberlik yapılan dilin akıcı şekilde konuşulması gerektiğini göstermiştir. Bunun yanında turist rehberliği eğitiminden duyulan memnuniyet ile mesleği icra etme niyetleri arasında anlamlı ilişkiler ortaya konmuştur (Timur, 2019). Tayyar ve Dilşeker'in (2012) çalışması da algılanan hizmet kalitesinin davranışsal niyetler üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Bu araştırmalardan yola çıkarak aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H1: Turist rehberliği eğitiminde verilen yabancı dil öğretiminin kalitesine ilişkin öğrencilerin algıları ile bireysel özellikleri arasında anlamlı farklılıklar vardır.

H2: Turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleği yapma niyetleri ile bireysel özellikleri arasında anlamlı farklılıklar vardır.

H3: Turist rehberliği eğitiminde verilen yabancı dil öğretimi kalitesinin öğrencilerin mesleği yapma niyetleri üzerinde etkisi vardır.

YÖNTEM

Bu araştırma ilişkisel tarama modeline sahip olup aynı zamanda amaçlarına göre tanımlayıcı araştırma özelliğinde tasarlanmıştır. Araştırmanın genel evrenini Türkiye'de turizm rehberliği eğitimi veren üniversitelerde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Fakat, evrende yer alan tüm elemanlara anket uygulamanın zorluğu nedeniyle ulaşılabilir evren olan "çalışma evreni" (Karasar, 2016: 148) dikkate alınmıştır. Çalışma evreni için üniversitelerin lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan öğrenciler tercih edilmiştir. Bunun sebebi lisans düzeyinde alınan yabancı dil eğitiminin yoğunluğunun daha fazla olması düşüncesidir. Örneklem olarak Doğu Akdeniz Bölgesi ve civarındaki üniversitelerde turizm rehberliği eğitimini lisans düzeyinde veren Mersin Üniversitesi, Nevşehir Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi seçilmiştir. Pandemi koşulları nedeniyle evrenin tamamına ulaşmanın zor ve maliyetli olma ihtimalinin yüksek olması nedeniyle tesadüfi olmayan örneklem yöntemlerinden kolayda örneklem yöntemine başvurulmuştur (Altunışık vd., 2012: 142). 2018-2021 yılları arasında 4 yıl süre ile Türkiye'de bulunan üniversitelerin lisans turizm rehberliği/seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümlerine yerleşen öğrenci sayısı 7100; Mersin, Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve İskenderun Teknik Üniversitelerine 2018-2021 yılları arasında yerleşen öğrenci sayısı ise 528 olarak bulunmuştur (Yokatlas, 2023). Buna göre genel evrenden seçilebilecek örneklem büyüklüğü ± 0.05 örneklem hatası ile 370 kişi; çalışma evreninden seçilebilecek örneklem büyüklüğü ise 254 kişi (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004: 50) olarak belirlenmiştir. Araştırmada veriler anket aracılığı ile toplanmıştır.

Araştırmanın ilk değişkeni olan yabancı dil eğitiminde kalite ölçümü, Temizkan ve Ergün (2020) tarafından geliştirilmiş olan turist rehberliği öğretiminde kalite ölçeğinden uyarlanmıştır. Buna göre ölçekte bulunan beş boyuttan (müfredat ve öğretim kalitesi, akademik personel kalitesi, yönetim ve destek hizmetleri, öğretim ortamı, öğretim sonucu kazanımlar) yönetim ve destek hizmetleri boyutu araştırmanın amacı dışında kaldığı için kapsam dışı bırakılmıştır. Araştırmanın ikinci değişkeni olan mesleği yapma niyetinin ölçümünde ise Temizkan ve Timur (2020) tarafından kullanılan tek boyuttan oluşan 3 maddelik mesleği yapma niyeti ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümünde, katılımcıların bireysel özelliklerine ilişkin sorular ikinci bölümünde ise, turist rehberliğinde yabancı dil öğretiminde kalite ölçeği ve mesleği yapma niyeti ölçeği yer almıştır. Yabancı dil öğretiminde kalite ölçeği 5'li Likert şeklinde (1kesinlikle katılmıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum); mesleği yapma niyeti ölçeği ise "1 hiç yok, 5 çok yüksek" şeklinde derecelendirilmiştir. Veri toplama öncesinde ilgili ölçeklerin kullanım izinleriyle beraber Mersin Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 29.03.2022/149 tarih ve karar numarası ile onay alınmıştır.

Anket formunda yer alan ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğinin sınanması için 01-15 Nisan 2022 tarihleri arasında pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırma için Mersin Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesinde turizm rehberliği bölümlerinde kayıtlı olan öğrencilerden kolayda örneklem yolu ve yüz yüze temas yöntemi ile toplam 75 kişiden veri toplanmıştır. İç tutarlılık göstergesi olarak ankette yer alan her iki ölçeğin Cronbach Alfa istatistiği (YD eğitiminde kalite ,930; Mesleği yapma niyeti ,853) hesaplanmış ve ulaşılan sonucun güvenilir olduğu (Şencan, 2005: 168-170; Kalaycı, 2014: 405) belirlenmiştir.

Araştırmanın ana uygulama süreci için veriler, 20 Eylül-30 Aralık 2022 tarihlerinde Mersin Üniversitesi, İskenderun Teknik Üniversitesi ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde öğrenim gören turizm rehberliği öğrencilerinden kolayda örnekleme yöntemi ve yüz-yüze temas tekniği ile toplanmıştır. Bu süreç sonunda toplam 400 kişiden veri toplanmış, eksik veri nedeniyle 15 anket değerlendirme dışı bırakılarak 385 anket analize tabi tutulmuştur.

Verilere, kayıp veri analizi, normallik testi, güvenilirlik ve geçerlilik analizleri uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin yapı geçerliliğini test etmek için ölçeklere açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizleri uygulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde; maddelere ait faktör yükü kabul düzeyinin 0,40 ve üzeri olmasına (Şencan, 2005: 779), iki faktör yükü arasındaki değer farkının en az 0,100 olmasına karar verilmiştir (Hair vd., 2010: 119). Bunların yansırı Varimax döndürme tekniği ve Temel Bileşenler Analizi kullanılmış olup (Kalaycı, 2014: 321-323), Bartlett Küresellik testinin anlamlı olmasına ($p>0,05$) ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testinin 0,60'dan büyük olmasına dikkat edilmiştir (İslamoğlu ve Alnaçık, 2013: 369).

Yabancı dil öğretiminde kalite ölçeğine uygulanan açıklayıcı faktör analizi sonrasında 4 ifadenin birden fazla faktöre yük vermesi ve faktör yük farkları 0,100'den küçük olması sebebiyle ilgili ifadeler analizlerden çıkarılmıştır. Kalan 32 maddenin 5 boyut (Akademik Personel Kalitesi, Kişisel Gelişime Yönelik Kazanım Kalitesi, Müfredat ve Öğretim Kalitesi, Mesleki Olanaklara Yönelik Kazanım ve Öğretim Ortamı Kalitesi) altında toplandığı ve toplam varyansın %63,647'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Mesleği yapma niyeti ölçeğine uygulanan açıklayıcı faktör analizine göre, tek boyuttan oluşan ölçek toplam varyansın %77,798'ini açıklamaktadır.

AFA analizi sonrası ölçeklerin yapı geçerliliğini doğrulamak amacıyla ölçeklere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde dikkat edilmesi gereken ön koşullar söz konusudur. Buna göre; ölçekte yer alan ifadelerin standardize yük değerlerinin 0,50'den (Çokluk vd., 2012: 276; Hair vd, 2014: 605) ve ilgili maddelerin anlamlı olabilmesi için t-değerlerinin $\pm 1,96$ 'dan büyük olması beklenir (Schumacker ve Lomax, 2004: 70). Bu önkoşullar çerçevesinde her iki ölçeğe aynı anda uygulanan doğrulayıcı faktör analizi bulgularına göre, tüm ifadelerin belirtilen önkoşullara uygun olduğu görülmüştür. Ölçüm modeline ait uyum istatistikleri incelendiğinde ise, modelin uygunluğunu ortaya koyan normalleştirilmiş Ki-Kare, RMSEA, AGFI, GFI, RMR, SRMR, CFI, NFI, NNFI, IFI, RFI değerlerinin kabul edilebilir referans değerlerini aştığı görülmektedir (Tablo 1). Bu sonuçlar göz önüne alındığında ölçme modelinin bir bütün halinde kabul edilebilir düzeyde uyum iyiliğine sahip olduğu ve modelin doğrulandığı söylenebilir.

Tablo 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği İstatistikleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Referans Değerler		Çalışmanın Ölçme Modeline Ait Değerleri	Uyum Durumu
	İyi Uyum İyiliği Değeri	Kabul edilebilir Uyum İyiliği Değeri		
X ² / df	0 ≤ X ² / df ≤ 2,5	3 < X ² / df ≤ 5	1533,20/545=2,81	Kabul edilebilir
RMSEA	0 ≤ RMSEA ≤ 0,05	0,5 < RMSEA ≤ 0,08	0,069	Kabul edilebilir
SRMR	SRMR ≤ 0,08		0,075	İyi uyum
NFI	0,90 ≤ NFI		0,96	İyi uyum
NNFI	0,90 ≤ NNFI		0,97	İyi uyum
RFI	0,90 ≤ RFI		0,95	İyi uyum
CFI	0,95 ≤ CFI	0,90 ≤ CFI	0,97	İyi uyum
IFI	0,95 ≤ IFI	0,90 ≤ IFI	0,97	İyi uyum

BULGULAR

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin %50,4'ünü kadınlar, %49,6'sını erkekler oluşturmakta; %98,7'lik oranla büyük çoğunluğu bekar; %52,2'lik oranla yarıdan fazlasının 21-23 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların %90'ı bölüme dil puanı ile yerleşmiş; %80,8'i Anadolu Lisesi mezunudur. Ayrıca sınıf dağılımlarına bakıldığında %32'sinin 1.sınıf; %28'inin, 2. sınıf; %17,7'sinin 3. sınıf ve %22,3'ünün 4. sınıf öğrencileri olduğu, üniversite dağılımlarına bakıldığında ise %51,9'unun Mersin; %29,2'sinin Nevşehir HBV; %18,9'unun İskenderun Teknik Üniversitelerinden mezun olduğu görülmektedir. Bölüme isteyerek gelenlerin oranı %78,6 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Cinsiyet (n: 385)	Frekans	Oran (%)	Sınıf (n: 372)	F	(%)
Kadın	194	50,4	1.sınıf	119	32,0
Erkek	191	49,6	2.sınıf	104	28,0
Medeni Durum (n:371)	Frekans	Oran (%)	3.sınıf	66	17,7
Bekar	366	98,7	4.sınıf	83	22,3
Evli	5	1,3	Üniversite (n:370)	F	(%)
Yaş (n: 370)	Frekans	Oran (%)	Mersin Üni.	192	51,9
18-20 yaş	150	40,5	Nevşehir HBV Ü.	108	29,2
21-23 yaş	193	52,2	İskenderun Teknik Üni.	70	18,9
24 ve üstü	27	7,3	Aylık Gelir (n:356)	F	(%)
Puan Türü (n: 356)	Frekans	Oran (%)	0-500tl	83	23,3
Dil puanı	323	90,7	501-100tl	144	40,4
EA puanı	25	7,0	1001-1500tl	55	15,4
Sözel puan	8	2,2	1501tl ve üstü	74	20,8
Mezun Olunan Lise (n:365)	Frekans	Oran (%)	Hazırlık Eğitimi (n:368)	F	Oran (%)
Anadolu Lisesi	295	80,8	Evet	71	19,3
Düz Lise	12	3,3	Hayır	297	80,7
Turizm Meslek Lisesi	8	2,2	Bölüme İsteyerek Gelme (n: 364)	F	(%)
Yabancı Dil Ağırlıklı L.	8	2,2	Evet	286	78,6
Diğer	42	11,5	Hayır	78	21,4

Yabancı Dil Öğretiminde Kalite Ölçeğine Yönelik Betimleyici İstatistikler

Ankete katılan turist rehberi adaylarının bölümde verilen yabancı dilin (İngilizce) kalitesine ilişkin ifadeleri derecelendirmeleri istenmiştir. 1 ve 5 arasında değişen derecelendirme sonucunda elde edilen puanlara göre; adayların yabancı dilin (İngilizce) kalitesine ilişkin vermiş oldukları puanlara göre en yüksek ortalamaya sahip ifadelerin sırasıyla; "Bölümümüzdeki

yabancı dil öğretim elemanları iyi derecede yabancı dil bilir($X=3,99$)", "Yabancı dil öğretim elemanları alanıyla ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahiptir ($X=3,91$)", "Bir problemim olduğunda öğretim elemanları içtenlikle yardımcı olurlar ($X=3,85$)", "Yabancı dil dersleri, alanında uzman öğretim elemanları tarafından verilmektedir ($X=3,81$)" ve "Sektörde çalışmış, tecrübeli öğretim elemanları derslerimize girmektedir ($X=3,70$)" olduğu belirlenmiştir.

Mesleği Yapma Niyeti Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler

Rehber adaylarından mesleği yapma niyetine ilişkin ifadelerle katılım derecelerini belirtmeleri talep edilmiştir. Aynı şekilde 1 ve 5 arasında değişen puanlama sonucunda en yüksek ortalamaya sahip ifadenin "Mezun olduktan sonra çalışma kartı alıp turist rehberliği yapmak isterim ($X=3,57$)" olduğu belirlenmiştir. Bunu, "Tanıdıklarına turist rehberliği yapmalarını tavsiye ederim ($X=3,51$)" ve "Mesleki geleceğimi turist rehberliğinde görüyorum ($X=3,21$)" İfadeleri izlemiştir.

Hipotez Testlerine Yönelik Bulgular

H1 hipotezi bağlamında turist rehberliği eğitiminde verilen yabancı dil öğretiminin kalitesine ilişkin öğrencilerin algıları ile bireysel özellikleri arasında anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği test edilmiştir. Bu kapsamda bireysel özelliklere ilişkin incelenen değişkenler; cinsiyet, bölüme isteyerek gelme/me durumu, yaş, üniversite ve bulundukları sınıf şeklindedir. Öncelikli olarak öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algılarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmeye yönelik T-testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre öğrencilerin "müfredat ve öğretim kalitesi" ile "öğretim ortamı kalitesi" boyutlarına ilişkin algılarının cinsiyetlerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı ve her iki boyutta da erkeklerin algı ortalamalarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Yabancı Dil Öğretimi Kalitesine İlişkin Algılarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Faktör	Cinsiyet	N	Ort.	S. Sapma	t. değeri	Anlam Düzeyi
Akademik Personel Kalitesi	Kadın	194	3,6955	,83783	,005	,996
	Erkek	177	3,6950	,90405		
Kişisel Gelişime Yönelik Kazanım Kalitesi	Kadın	194	2,9754	1,02063	-,956	,340
	Erkek	177	3,0836	1,14703		
Müfredat ve Öğretim Kalitesi	Kadın	194	2,8762	,90126	-2,395	,017
	Erkek	177	3,1158	1,01492		
Öğretim Ortamı Kalitesi	Kadın	194	3,2400	,86990	-2,334	,020
	Erkek	177	3,4544	,89629		
Mesleki Olanaklara Yönelik Kazanım Kalitesi	Kadın	194	3,4302	,86520	-1,235	,215
	Erkek	177	3,5490	,97593		

$p < .05$

Öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesi boyutlarına ilişkin algıları bölüme isteyerek gelip gelmeme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tablo 4'te sunulduğu gibi bölüme isteyerek gelen öğrencilerin yabancı dil öğretiminin kalitesine ilişkin algıları bölüme istemeyerek gelen öğrencilerden daha yüksek ortalamaya sahiptir.

Tablo 4. Öğrencilerin Yabancı Dil Öğretimi Kalitesine İlişkin Algılarının Bölüme İsteyerek Gelme Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

Faktör	İsteyerek gelme	N	Ort.	S. Sapma	t. değeri	Anlam Düzeyi
Akademik Personel Kalitesi	Evet	286	3,7628	,82404	2,883	,004
	Hayır	78	3,4467	,97404		
Kişisel Gelişime Yönelik Kazanım Kalitesi	Evet	286	3,1140	1,07070	3,217	,001
	Hayır	78	2,6747	1,06215		
Müfredat ve Öğretim Kalitesi	Evet	286	3,0538	,95571	2,803	,005
	Hayır	78	2,7128	,94104		
Öğretim Ortamı Kalitesi	Evet	286	3,4097	,88106	3,252	,001
	Hayır	78	3,0486	,82444		
Mesleki Olanaklara Yönelik Kazanım Kalitesi	Evet	286	3,5644	,85846	2,768	,007
	Hayır	78	3,2001	1,07245		

p< .05

Öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesi boyutlarına ilişkin algılarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiş ve sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur. Tabloya göre, öğrencilerin “akademik personel kalitesi”ne ilişkin algılarının yaşlarına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bu anlamlı farklılığın hangi yaş aralıklarında olduğunu belirlemek için Tukey çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır. Buna göre, “18-20” yaş ile “21-23” yaş aralığında olan öğrenciler arasında akademik personel kalitesi boyutuna ilişkin anlamlı farklılaşma söz konusudur. “21-23” yaş aralığında olan öğrenciler akademik personel kalitesini “18-20” yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeyde görmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Yabancı Dil Öğretimi Kalitesine İlişkin Algılarının Yaşlarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Faktör	Yaş Aralığı	N	Ort.	S. Sapma	F	Anlam Düzeyi
Akademik Personel Kalitesi	18-20	150	3,5534	,87175	4,337	,014
	21-23	193	3,8241	,85348		
	24 ve üstü	27	3,6106	,83436		
Kişisel Gelişime Yönelik Kazanım Kalitesi	18-20	150	3,0293	1,02596	,005	,995
	21-23	193	3,0292	1,13604		
	24 ve üstü	27	3,0074	1,05609		
Müfredat ve Öğretim Kalitesi	18-20	150	2,8867	,90311	1,503	,224
	21-23	193	3,0665	1,00876		
	24 ve üstü	27	3,0370	,95221		
Öğretim Ortamı Kalitesi	18-20	150	3,3827	,87114	,228	,796
	21-23	193	3,3216	,90612		
	24 ve üstü	27	3,3056	,86417		
Mesleki Olanaklara Yönelik Kazanım Kalitesi	18-20	150	3,4585	,89629	,717	,489
	21-23	193	3,5394	,94690		
	24 ve üstü	27	3,3426	,79405		

p< .05

Öğrencilerin yabancı dil kalitesine ilişkin algılarının bulundukları sınıfa göre karşılaştırılmasına yönelik gerçekleştirilen varyans analizine göre, sadece akademik personel kalitesi boyutunda farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla çoklu karşılaştırma analizi (Tukey) yapılmış (Kalaycı, 2014) ve 3.sınıf öğrencilerinin akademik personel kalitesini (p= ,000) 1.sınıf ve 2.sınıf öğrencilerinden daha yüksek düzeyde gördükleri belirlenmiştir. Ayrıca 4.sınıf öğrencileri de akademik personel kalitesini 1.sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek düzeyde algıladıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yabancı dil kalitesine yönelik algılarının okudukları üniversiteye göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen varyans analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin "akademik personel kalitesi", "kişisel gelişime yönelik kazanım kalitesi", "müfredat ve öğretim kalitesi" boyutlarına ilişkin algılarında okudukları üniversiteye göre farklılaşma bulunmaktadır. Bu farklılaşmanın boyutlar arasında hangi gruplara göre olduğunu tespit etmek için yapılan karşılaştırma analizi sonuçlarına göre, akademik personel kalitesine ilişkin Nevşehir HBV Üniversitesi öğrencilerinin algılarının Mersin Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi'ne oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. İskenderun Teknik Üniversitesi öğrencilerinin akademik personel kalitesine ilişkin algılarının Mersin Üniversitesi'nde okuyan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında Nevşehir HBV Üniversitesi öğrencilerinin kişisel gelişime yönelik kazanımlara ilişkin kalite algısı Mersin Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksektir. Yine İskenderun Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin kişisel gelişime yönelik kazanımlara ilişkin kalite algıları Mersin üniversitesinde okuyanlara oranla daha yüksektir. Müfredat ve öğretim kalitesine ilişkin algılar incelendiğinde ise, Nevşehir HBV Üniversitesi öğrencilerinin algılarının Mersin Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Yabancı Dil Öğretimi Kalitesine İlişkin Algılarının Üniversiteye Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Faktör	Üniversite	N	Ort.	S. Sapma	F	Anlam Düzeyi
Akademik Personel Kalitesi	Mersin Üniversitesi	192	3,4647	,87922	18,560	,000
	Nevşehir HBV Üni.	108	4,0703	,75958		
	İskenderun Teknik Ü.	70	3,7544	,79986		
Kişisel Gelişime Yönelik Kazanım Kalitesi	Mersin Üniversitesi	192	2,7366	1,10277	18,709	,000
	Nevşehir HBV Üni.	108	3,4926	,91730		
	İskenderun Teknik Ü.	70	3,0771	,99062		
Müfredat ve Öğretim Kalitesi	Mersin Üniversitesi	192	2,7763	,92807	25,830	,000
	Nevşehir HBV Üni.	108	3,5180	,87603		
	İskenderun Teknik Ü.	70	2,7667	,88756		
Öğretim Ortamı Kalitesi	Mersin Üniversitesi	192	3,2956	,86160	1,158	,315
	Nevşehir HBV Üni.	108	3,3200	,92971		
	İskenderun Teknik Ü.	70	3,4810	,87513		
Mesleki Olanaklara Yönelik Kazanım Kalitesi	Mersin Üniversitesi	192	3,4782	,91269	1,057	,349
	Nevşehir HBV Üni.	108	3,5681	,90411		
	İskenderun Teknik Ü.	70	3,3638	,95371		

p< .05

Gerçekleştirilen analizler sonucunda yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algılarının öğrencilerin cinsiyete, bölüme isteyerek gelme/me durumuna, yaşlarına, bulundukları sınıfa ve üniversiteye göre anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre *H1 kısmen desteklenmiştir*.

H2 hipotezi paralelinde turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleği yapma niyetleri ile bireysel özellikleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığı test edilmiştir. Sadece farklılık bulunan verilere yer verilmiştir. Yapılan t-testi sonucunda öğrencilerin mesleği yapma niyetleri ile bölüme isteyerek gelme durumları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Tablo 7'ye göre, bölüme isteyerek gelen öğrencilerin bölüme isteyerek gelmeyenlere oranla mesleği yapma niyetleri daha yüksektir.

Tablo 7. Öğrencilerin Mesleği Yapma Niyetlerinin Bölüme İsteyerek Gelme Durumlarına Göre Değerlendirilmesi

Faktör	Bölüme isteyerek gelme durumu	N	Ort.	S. Sapma	t. değeri	Anlam Düzeyi
Mesleği yapma niyeti	Evet	286	3,5163	,98978	6,649	,000
	Hayır	78	2,6838	,94418		

p< .05

Öğrencilerin mesleği yapma niyetinin sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için varyans analizi gerçekleştirilmiştir (Tablo 8). Ulaşılan sonuçlara göre öğrencilerin mesleği yapma niyeti sınıf düzeylerine göre anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek amacıyla çoklu karşılaştırma analizi yapılmış ve farklılığın 2. sınıflar ile 4. sınıflar arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre 2.sınıf öğrencilerin mesleği yapma niyeti 4.sınıf öğrencilerine oranla daha yüksektir.

Tablo 8. Öğrencilerin Mesleği Yapma Niyetinin Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Faktör	Sınıf	N	Ort.	S. Sapma	F	Anlam Düzeyi
Mesleği yapma niyeti	1.sınıf	119	3,2913	1,06790	3,675	,012
	2.sınıf	104	3,5769	,91521		
	3.sınıf	66	3,4293	1,11212		
	4.sınıf	83	3,0964	1,00747		

p< .05

Öğrencilerin eğitim gördükleri üniversiteye göre mesleği yapma niyeti arasındaki farklılık Varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin eğitim gördükleri üniversiteye göre mesleği yapma niyetleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu inceleyebilmek için gerçekleştirilen karşılaştırmalı analiz sonuçlarına göre, Nevşehir HBV Üniversitesi öğrencilerinin mesleği yapma niyeti Mersin Üniversitesi öğrencilerine göre daha yüksektir. Aynı şekilde İskenderun Teknik Üniversitesi öğrencilerinin mesleği yapma niyeti de Mersin Üniversitesi öğrencilerine oranla daha yüksektir.

Tablo 9. Öğrencilerin Mesleği Yapma Niyetinin Üniversiteye Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Faktör	Üniversite	N	Ort.	S. Sapma	F	Anlam Düzeyi
Mesleği yapma niyeti	Mersin Üniversitesi	192	3,1493	1,08495	8,492	,000
	Nevşehir HBV Üniversitesi	108	3,6111	,86167		
	İskenderun Teknik Üni.	70	3,5286	1,00641		

p< .05

Gerçekleştirilen analizler neticesinde öğrencilerin mesleği yapma niyetleri ile cinsiyet ve yaşları arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Bununla beraber bölüme isteyerek gelme durumlarına, sınıf düzeylerine ve öğrenim gördükleri üniversiteye göre mesleği yapma niyetleri

arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu sonuçlar neticesinde *H2'nin de kısmen desteklendiği* söylenebilir.

H3 hipotezi bağlamında turist rehberliği eğitiminde verilen yabancı dil öğretiminin kalitesinin öğrencilerin mesleği yapma niyetleri üzerinde etkisi incelenmiştir. Araştırmanın son hipotezini test etmek için öncelikle araştırma değişkenlerinin boyutları arasındaki ilişkileri incelemek ve ilişki düzeyini tespit etmek üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Tablo 10'da sunulan analiz sonuçlarına göre tüm boyutlar arasındaki ilişkinin anlamlı ($p<0.01$) olduğu görülmektedir (Şencan, 2005).

Tablo 10. Değişkenler Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

	Ort	S.sapma	APK	KGYK	MÖK	ÖÖK	MOYK	MYN
APK	3,6979	,87873	1					
KGYK	3,0494	1,09003	,632**	1				
MÖK	2,9943	,97703	,578**	,670**	1			
ÖÖK	3,3584	,89370	,547**	,522**	,397**	1		
MOYK	3,5023	,91384	,593**	,536**	,438**	,565**	1	
MYN	3,3610	1,02138	,201**	,188**	,179**	,142**	,174**	1

** $p<0.01$ (Çift yönlü)

APK: Akademik Personel Kalitesi, KGYK: Kişisel Gelişime Yönelik Kazanım Kalitesi, MÖK: Müfredat ve Öğretim Kalitesi, ÖÖK: Öğretim Ortamı Kalitesi, MOYK: Mesleki Olanaklara Yönelik Kazanım Kalitesi, MYN: Mesleği Yapma Niyeti

Sonrasında gerçekleştirilen regresyon analizi sonuçlarına Tablo 11'de yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde, adımsal (stepwise) regresyon modelinde öğrencilerin mesleği yapma niyeti üzerinde yalnızca akademik personel kalitesinin etkisi olduğu tespit edilmiştir, $R^2=.040$ $F=16,096$ $p<.001$. Diğer boyutların anlamlı bir etkisi olmaması sebebiyle adımsal regresyonda (stepwise) model dışı bırakılmıştır. Buna göre akademik personel kalitesindeki bir birimlik artış öğrencilerin mesleği yapma niyetini 0,201 birim artırmaktadır (Kalaycı, 2014). Modele göre mesleği yapma niyetindeki %4'lük değişim akademik personel kalitesi tarafından açıklanmaktadır. Bir diğer ifade ile öğrencilerin mesleği yapma niyetindeki değişimlerin %4'lük kısmı akademik personel kalitesindeki değişimler tarafından açıklanmakta, akademik personel kalitesi arttıkça öğrencilerin mesleği yapma niyetleri de artmaktadır. Buna göre *H3 kısmen desteklenmiştir*.

Tablo 11. Yabancı Dil Öğretimi Kalitesinin Mesleği Yapma Niyeti Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

	Standardize edilmemiş katsayılar		Standardize edilmiş katsayılar		Anlam düzeyi	Tolerans	VIF	CI
	β	Std. Hata	β	t-değeri				
(Sabit)	2,498	,221		11,296	,000			1,000
Akademik personel kalitesi (APK)	,233	,058	,201	4,012	,000	1,000	1,000	8,545
Bağımlı değişken: mesleği yapma niyeti								
R=.201 $R^2=.040$ Düzeltilmiş $R^2=.038$ D-W: 1,739 $F = 16,096$ $P<.001$								

Model: MYN= 2,498+.233*APK

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmada turizm rehberliği lisans bölümlerinde verilen yabancı dil öğretiminin kalitesinin öğrencilerin mesleği yapma niyeti üzerindeki etkisini incelemek hedeflenmiştir. Ulusal literatürde turist rehberliği eğitiminin kalitesine yönelik çalışmaların sayısı (Fındıklı 2010; Ergün,

2020) oldukça sınırlı kalmıştır. Ayrıca turist rehberliği eğitiminde verilen yabancı dil öğretiminin kalitesine yönelik herhangi bir çalışmaya ulusal literatürde rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu çalışma Türkiye’de turizm rehberliği bölümlerinde verilen yabancı dil öğretiminin kalitesini araştıran ilk çalışma olması bakımından önemli görülmektedir. Bunun yanında Temizkan ve Ergün (2020) tarafından geliştirilmiş olan kalite ölçeğinin ilk defa yabancı dil öğretimi kalitesini ölçmek amacıyla uyarlanarak kullanıldığı ilk çalışma olması, ölçeğin sınanması açısından önemli görülebilir. Temizkan ve Ergün’ün (2020) vurguladığı gibi bu ölçekte yer alan boyutlar öğrencilerin kaliteyi hangi noktada eksik gördüğünü, kaliteyi nasıl değerlendirdiklerini görmeye imkân verecek olması bakımından kurumlar tarafından kullanılabilir. Bu sayede kurumlar kalite konusunda eksikliklerini belirleyerek ilgili konuda geliştirmeler yapabilecek ve öğretimin kalitesi artırılabilir. Bu çalışmanın sonuçları da veri toplanan üç üniversiteye çeşitli öneriler sunabilecek olması bakımından önemlidir.

Araştırmada öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalite algılarına ilişkin akademik personel kalitesinin iyi düzeyde, diğer boyutlar ile mesleği icra etme niyetlerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Diğer yandan öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algı ortalamalarının en yüksek akademik personel kalitesi boyutunda, en düşük ise müfredat kalitesi boyutunda olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar Ergün (2020) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile benzerlikler göstermektedir. Bu bulgulara göre akademik personel kalitesi yüksek olsa da uygulama noktasında müfredat kalitesinin yetersiz olması öğrencilerin sektörde yabancı dili kullanabilme konusunda çeşitli sorunlar yaşamasına ve kendilerini yetersiz görmelerine sebebiyet verebilmektedir. Kalite ölçeğinin madde ortalamaları incelendiğinde öğrencilerin mesleği icra edebilmek için verilen yabancı dilin yeterli görülmediği, kullanılan yabancı dil müfredatının mesleğe hazırlamada yeterli olmadığı, mesleği icra etme noktasında gerekli olan yabancı dilde iletişim becerilerinin de yeterli düzeyde öğretilmediği ortaya çıkmıştır. Bu maddelere verilen puanların düşük olması uygulama noktasında öğrenci algılarının olumlu olmadığını göstermektedir. Bu sonuç literatürde İngilizce eğitiminin mesleğin icrasında önemli olduğunu ve öğretimi konusunda bir eksiklik olduğunu belirten çalışmaların sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir (Hussein vd., 2008; Ayaz vd., 2017; Akşit Aşık vd., 2019; Ergün 2020). Els (1983) ve Gökçe ve Batman (2015) tarafından da belirtildiği gibi yabancı dil öğrenme bireylerin ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygun bir müfredat hazırlanması ile daha etkili olabilecektir. Benzer şekilde Türkiye’de yabancı dil eğitimi sorunlarının başında gelen konular arasında derslerin sürekli teorik olması, hızlı ve sıkıştırılmış müfredatlar (Gökdemir, 2005), konuşmaya yönelik pratiğin yer almaması (Akgöz ve Gürsoy, 2014), dersin işleniş (Akşit Aşık vd., 2019) gibi faktörler bulunmaktadır. Bu bakımdan turizm rehberliği öğrencilerine yabancı dil öğretiminde öncelikle ihtiyaçlar belirlenmeli ve buna uygun bir eğitim programı hazırlanmalıdır. Ayrıca turist rehberliği bölümlerinde müfredatın ve eğitimin de tamamen İngilizce olması ve öğrenci merkezli konuşma pratiği kazandıracak şekilde düzenlenmesi faydalı olacaktır. Böylece Türkiye’de önemli bir sorun olan yabancı dil konuşma kaygıları (Akşit Aşık vd., 2019) da aşılabilecektir.

Araştırmada ayrıca öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algıları ile yaşları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre 21-23 yaş aralığında olan öğrencilerin “akademik personel kalitesi”ni 18-20 yaş aralığında olanlara göre daha yüksek düzeyde algıladığı görülmüştür. Bu sonuç Ergün’ün (2020) çalışması ile benzer sonuçlara sahiptir. Diğer yandan öğrencilerin bulundukları sınıf düzeyine göre akademik personel kalitesi algıları arasında da anlamlı farklılaşmalar bulunmaktadır. Buna göre üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf ve ikinci sınıf öğrencilerine göre, dördüncü sınıf öğrencilerinin de birinci sınıf öğrencilerine göre akademik personel kalite algısı daha yüksektir. Bu sonuç Ergün (2020) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile farklılık göstermektedir bu farklılığın sebebi ilgili araştırmada örnekleme birinci sınıfların dahil edilmemiş olması ile açıklanabilir. Diğer yandan dördüncü sınıf öğrencilerinin

akademik personel kalitesi algılarının birinci sınıflara göre yüksek çıkması da son sınıf öğrencilerinin artık tüm hocaları tanımış ve hepsinden ders almış olmaları ile açıklanabilir.

Araştırmanın önemli sonuçlarından bir diğeri ise bölüme isteyerek gelen öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algılarının bölüme istemeyerek gelen öğrencilerden daha yüksek olmasıdır. Aynı şekilde bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin isteyerek tercih etmeyenlere oranla mesleği yapma niyetleri de daha yüksektir. Bu farklılığın her iki değişkende de tüm boyutlarda anlamlı olması öğrencilerin meslekle ilgili farkındalıklarının yüksek olduğunu mesleği tanıdıklarını ve bu konuda bilinçli olduklarını göstermektedir. Bu bulgular Şahin ve Acun (2016) ve Erdoğan'ın (2020) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada ayrıca öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algılarının bulundukları üniversiteye göre farklılaştığı görülmektedir. Buna göre Nevşehir HBV Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin akademik personel kalitesini Mersin Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesinde öğrenim görenlere göre daha yüksek seviyede algıladığı; İskenderun Teknik Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin ise Mersin Üniversitesinde okuyan öğrencilere oranla daha yüksek seviyede algıladığı bulunmuştur. Ayrıca Nevşehir HBV Üniversitesi öğrencilerinin “kişisel gelişime yönelik kazanımlara ilişkin kalite” algısı Mersin Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek; İskenderun Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin algıları ise Mersin üniversitesinde okuyanlara oranla daha yüksektir. “Müfredat ve öğretim kalitesine” ilişkin algılar incelendiğinde ise Nevşehir HBV Üniversitesi öğrencilerinin algılarının Mersin Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Nevşehir HBV üniversitesinde okuyan öğrenci algılarının diğer iki üniversiteye göre yüksek çıkması burada verilen lisans eğitiminde yabancı dil ders saatlerinin diğerlerine kıyasla daha yoğun (ilk iki dönem haftada 18 saat, sonraki dört dönem 10, son iki dönem ise 8'er saat) şekilde verilmesinin bir sonucu olduğu düşünülebilir. Bu sonuçlar Temizkan ve Ergün (2020) tarafından da vurgulandığı gibi ilgili üniversitelerin öğretimde kalite noktasında hangi boyutlarda eksik olduklarını ortaya koyması bakımından önemlidir. Buna göre Mersin Üniversitesinde yabancı dil öğretiminde akademik personel, müfredat ve kişisel gelişime yönelik kalite konusunda eksiklerin belirlenerek iyileştirmeler yapılması önerilmektedir. Ayrıca İskenderun Teknik Üniversitesinde ise müfredat ve öğretim kalitesi konusunda eksiklere yönelik iyileştirmeler yapılması, bununla birlikte her üç üniversitede yabancı dil öğretiminde “öğretim ortamı kalitesinde” ve “mesleki olanaklara yönelik kazanım kalitesinde” eksiklerin belirlenerek iyileştirmeler yapılması kalitenin artırılmasına yardımcı olabilecektir. Bu noktalarda yabancı dil öğretimi kalitesinin artırılması, turist rehberleri adaylarının mesleğe başladıklarındaki performansını ve sunacakları hizmetin kalitesini de etkileyecektir (Temizkan ve Ergün, 2020).

Araştırmada öğrencilerin eğitim gördükleri üniversite ile mesleği yapma niyeti arasında farklılıklar bulunmuştur. Bu sonuçlara göre Nevşehir HBV Üniversitesi öğrencilerinin mesleği yapma niyeti Mersin Üniversitesi öğrencilerine göre daha yüksek; İskenderun Teknik Üniversitesi öğrencilerinin mesleği yapma niyeti de Mersin Üniversitesi öğrencilerine oranla daha yüksektir. Mesleği yapma niyetleri açısından Mersin Üniversitesinde okuyan turizm rehberliği öğrencileri ile de ayrı bir çalışma yapılarak bu durumun sebebi araştırılabilir. Diğer taraftan araştırmaya katılan öğrencilerin mesleği yapma niyetleri ile cinsiyet, medeni durumları ve yaşları arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Araştırmada yabancı dil öğretimi kalitesine yönelik akademik personel kalitesinin mesleği yapma niyetinde pozitif anlamlı bir etkisinin olduğu ($\beta=0,201$) tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği yapma niyetindeki %4'lük değişim akademik personel kalitesi tarafından açıklanmakta ve akademik personel kalitesi arttıkça öğrencilerin mesleği yapma niyeti de artmaktadır. Bu etkinin düşük olmasının sebebi araştırma örnekleminin üç üniversiteden oluşması ile

açıklanabilir. Örneklem sayısı arttıkça bu etki büyüklüğünün de artış gösterebileceği tahmin edilmektedir. Bu sonuç Temizkan ve Timur (2020) tarafından yapılmış olan çalışma ile tutarlıdır.

Eğitim Kurumlarına Yönelik Öneriler

Turizm eğitiminde yabancı dilin önemi yadsınamaz bir noktadadır. Özellikle Türkiye'yi ziyaret eden yabancı misafirlerle en çok uzun süre bir arada olan ve etkili iletişim kurması gereken bir paydaş olan turist rehberlerinin yabancı dil bilgisi, mesleği icra edebilmesinin önündeki önemli koşuldur. Literatürde yapılmış birçok çalışma da yabancı dilin turizmdeki önemini vurgulamaktadır (Duman vd., 2006; Davras ve Bulgan, 2012:231; İşigüzel, 2013; Akgöz ve Gürsoy, 2014; Balcı, 2016; Ayaz vd., 2017; Akşit Aşık vd., 2019; Eser ve Haşımoğlu, 2020). Buna rağmen ülkemizde son yıllarda özellikle turist rehberlerinin yabancı dil bilme gerekliliğine dair bazı tartışmalar süregelmektedir. 6326 sayılı Meslek Yasasının çıktığı tarihten bugüne özellikle seyahat acenteleri ve bazı sivil toplum kuruluşları tarafından Türkçe rehberlik faaliyetinin gündeme getirilmesi ve turist rehberi olma şartlarından olan yabancı dil sınavından başarılı olma koşulunun sorgulanması söz konusudur (Çakmak, 2018; Düzgün, 2021). Fakat mevcut durumda turist rehberlerinin Türkçe anlatım yapmasında herhangi bir sorun olmadığı ve Türkçe rehberlik faaliyetinin uygulamaya konulması durumunda hizmet kalitesi, iş tatmini, haksız rekabet, rehber enflasyonu ve düşük ücretler vb. gibi birtakım farklı sorunları beraberinde getireceği ortaya konmuştur (Düzgün, 2021). Dolayısıyla turizm sektöründe ve özellikle turist rehberliği mesleğinde yabancı dil bilgisinin temel bir gereklilik olduğu kabul edilip bu gibi çözümlerin yerine yabancı dilin nasıl öğretilmesi gerektiği konusuna odaklanılması elzemdir. Burada turizm rehberliği eğitimi veren kurumların verilen eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalara odaklanması gerekmektedir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar ışığında öğrencilerin yabancı dil öğretimi kalitesine ilişkin algı ortalamalarının en yüksek akademik personel kalitesi boyutunda, en düşük ise müfredat kalitesi boyutunda olduğu görülmüştür. Buna göre bölümlerin yabancı dil müfredatlarının öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmesi, derslerin teorikten ziyade konuşmaya ve pratiğe dönük olması müfredat kalitesinin artırılmasında yararlı olabilecektir. Müfredatlar hazırlanırken İngilizce ve diğer yabancı dillerde eğitim veren akademisyenlerin işbirliği içerisinde öğrencinin ihtiyaçlarını dikkate alacak ortak müfredat hazırlaması da buna katkı sağlayacaktır. Bunun yanında turizm rehberliği eğitiminin tamamının İngilizce olması, öğrencilerin dil puanıyla bölümlere alınması ve derslerin öğrenci odaklı işlenmesi de kalitenin artırılması noktasında etkili olabilecektir. Ayrıca eğitimin tamamen İngilizce olmadığı durumlarda da zorunlu hazırlık eğitimlerinin verilmesi ve yabancı dil ders saatlerinin artırılması faydalı olabilir (Davras ve Bulgan, 2012). Öte yandan müfredatlarda ilgili bölgenin meslek odalarının görüş ve önerileri de dikkate alınarak güncellemelere gidilebilir ve ilgili meslek odası ile iş birliği içerisinde uygulamalı geziler düzenlenebilir.

Araştırma sonucuna göre akademik personel kalitesinin artması öğrencilerin mesleği icra etme niyetlerini artırmaktadır. Bu sebeple üniversitelerin turizm rehberliği bölümlerinde akademik personel istihdam ederken ruhsatname sahibi, sektörde çalışma ve yabancı dil bilgisi yeterli olma kriterlerini dikkate alması öğrencilerin bu mesleği yapma niyetlerini attırması açısından faydalı olacaktır.

Yabancı dil öğretimi kalitesinin diğer boyutları olan öğrenim sonucu kişisel ve mesleki kazanımlar ve öğretim ortamı kalitesi de turizm rehberliği eğitimi veren bölümlerin dikkate alması gereken boyutlar arasında yer almaktadır. Öğretim ortamı kalitesine yönelik iyileştirmeler derslerde kullanılan görsel ve işitsel materyaller artırılarak, sınıf şartları teknolojik ekipmanlarla donatılarak, gerekli araç-gereçleri yeterince kullanılarak (Gökdemir, 2005), bölüm web sayfası

güncel tutularak ve kaynaklara erişim konusunda kütüphanelerdeki gerekli donanım sağlanarak (Ergün, 2020) yapılabilir.

Kişisel ve mesleki kazanımlara yönelik kalitenin artırılması için ise öğrencilere mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulabilecekleri koşulların yaratılması konusunda iyileştirmeler yapılabilir. Bu konuda öğrencilere staj imkanları sunulurken kariyer danışmanlığı yapılabilir, alanda çalışmış tecrübeli rehberlerle iletişim kurmaları sağlanarak gerekli seminerler düzenlenebilir (Ergün, 2020). Ayrıca öğrencilerin yurtdışında tecrübe edinmelerine olanak sağlayacak Erasmus vb. birimleri ile aktif çalışmalar yapılarak öğrencilerin kişisel ve mesleki anlamda kendilerini geliştirmelerine destek olunabilir.

Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

Araştırmada katılımcılardan yabancı dil öğretimi kalitesine yönelik ifadeleri yalnızca İngilizce dilini düşünerek değerlendirmeleri istenmiştir. İlerideki çalışmalarda öğrencilerin diğer dillerin öğretimi konusundaki kalite algıları incelenebilir. Ayrıca bu araştırmanın örneklemini üç üniversitede turizm rehberliği lisans eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Daha sonraki çalışmalarda yabancı dil öğretimi kalitesine yönelik lisans turizm rehberliği eğitimi veren tüm üniversiteler örnekleme dahil edilebilir, bunun yanında ön lisans düzeyinde de turist rehberliği eğitimi veren üniversitelerdeki öğrencilerden de veriler toplanabilir, farklı düzeyde yabancı dil eğitimi alan öğrencilerin kalite algıları karşılaştırılabilir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlardan yola çıkarak ileriki araştırmalar turizm rehberliği öğrencilerinin mesleği icra etme niyetlerinin son sınıflarda ilk sınıflara oranla düşmesinin sebebini araştırılabilir. Diğer yandan öğrencilerin yabancı dil öğretimine yönelik kalite algısının farklı değişkenlerle ilişkisi incelenebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 29.03.2022 tarih ve 149 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Akgöz, E., ve Gürsoy, Y. (2014). Turizm eğitiminde yabancı dil öğrenme, istek ve kararlılıkları: Selçuk Üniversitesi Beyşehir örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2(1), 21- 29.

Aksoy, Z. (2020). *Güneydoğu Anadolu bölgesindeki üniversitelerde öğrenim gören turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin İngilizcenin 4 temel dil becerisine yönelik öz yeterlik inançlarının incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi, Batman.

Akşit Aşık, N., ve Gökçe, F. (2019). Yabancı dil konuşma kaygısını etkileyen faktörler: Turizm lisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 202-219.

Aloudat, A. S. (2017). Undergraduate students' perceptions of a tour-guiding career. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 17(4), 333-344.

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Ayaz, N., Yalı, S., ve Aydın, A. (2017). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin İngilizce öğrenmedeki başarısızlık nedenleri. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 6(1), 59-72.
- Azzopardi, R. (2020). Foreign language teaching and the politics of culture in a tour guiding curriculum. *International Journal of Tour Guiding Research*, 1(1), 13- 17.
- Bağır, O. (2019). *Yeni kalite prensiplerinin yabancı dil eğitimi üzerine etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Balcı, U. (2016). Turizm lisans öğrencilerinin dil eğitimi ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri. *International Journal of Social Science*, 50(2),93-100.
- Büyükkuru, M. (2015). *Turist rehberlerinin iletişim becerilerinin turistlerin tur deneyimi üzerine etkisi: Nevşehir ilinde bir araştırma*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Cansu, E., ve Tanrısever, C. (2020). Turist rehberlerinin yabancı dil eğitimleri üzerine bir araştırma. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 9(1), 27-44.
- Çakmak, T. F. (2018). Turist rehberliğinin açmazları. (Editör) Eser, S. Şahin, ve C. Çakıcı: *Turist Rehberliği içinde* (ss.290-296). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Çakmakkaya, B. Y., ve Akpınar, T. (2018). Yabancı dil eğitim ve öğretiminde toplam kalite yönetimi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 72, 557-573.
- Çınar, B. (2018). *Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinde genel özyeterlilik algısı, mesleki kaygı ve mesleği yapma niyeti ilişkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik Spss ve Lisrel Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Davras, G. M., ve Bulgan G. (2012). Meslek yüksekokulu (MYO) öğrencilerinin İngilizce hazırlık eğitimine yönelik tutumları: Isparta MYO turizm ve otel işletmeciliği örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13 (2), 227-238.
- Deveci, B. (2016). *Uluslararası Skal Ödülü "Turizm Eğitim Oscarı" Almış Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarının Hizmet Kalitesi Ölçümü: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Duman, T., Tepeci, M., ve Unur, K. (2006). Mersin’de yükseköğretim ve orta öğretim düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrencilerin sektörün çalışma koşullarını algılamaları ve sektörde çalışma isteklerinin karşılaştırmalı analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 51-69.
- Düzgün, E. (2021). Türkçe rehberlik önerisinin paydaşlar tarafından değerlendirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesi örneği. *ASBİ Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 239-258.
- Eker, N., ve Zengin, B. (2016). Turist rehberliği eğitiminin değerlendirilmesi: profesyonel turist rehberleri üzerine bir uygulama. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 65-74.
- Els, T. (1983). The determination of foreign language teaching needs. *European Journal of Education*, 18(2). 109-120.
- Erdoğan, S. (2020). *Turist Rehberi Adaylarının Turist Rehberliği Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

- Ergün, B. (2013). *Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Verilen Kurumlardaki Hizmet Kalitesine Yönelik Bir Değerlendirme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Ergün, B. (2020). *Turist Rehberliği Öğretiminde Kalite*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Eser, S., ve Haşımoğlu, N. (2020). Turist rehberliğinde dil seçimi ve nadir dillerin önemi. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 2240.
- Fındıklı, S. (2010). *Yabancı Dil Eğitiminde Kalite ve Algılanan Hizmet Kalitesine İlişkin Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Goeldner, C., and Ritchie, B. (2003). *Tourism, Principles, Practices, Philosophies*, (9th ed.) New York: Wiley & Sons.
- Gökçe, A., ve Batman, O. (2015). Turizm ön lisans programlarında meslek amaçlı İngilizce (EOP) öğretiminin öğrenci görüşlerine dayalı ihtiyaç değerlendirmesi. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 17(2), 174-209.
- Gökdemir, C. V. (2005). Üniversitelerimizde verilen yabancı dil öğretimindeki başarı durumu. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 251-264.
- Gül, T. (2012). *Türkiye'deki Turizm Rehberliği Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Güzel, N. G. (2006). *Yüksek Öğretimde Turizm Eğitimi ve Hizmet Kalitesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hair, J. F. J., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2014). *Multivariate Data Analysis*. (7th edition). London: Pearson Education Limited.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis A Global Perspective*. London: Pearson Education Limited.
- Horng, J.S., Teng, C.C., and Baum, T. (2009). Evaluating the quality of undergraduate hospitality, tourism and leisure programmes. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 8(1), 37-54.
- Hussein, A.T., Temizkan, S.P., ve Temizkan, R. (2008). Turizm alanında öğretmenlik eğitimi veren lisans programlarında yabancı dil eğitimi: Akademisyen ve öğrencilerin değerlendirmeleri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 102- 119.
- İslamoğlu, H. A., ve Alnaçık, Ü. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (Spss Uygulamalı)*. (Göz. Geç. ve Gen. 3. bs.). Ankara: Beta Basım.
- İşigüzel, B. (2013). Turizm işletmeciliği ve otelcilik programlarındaki mesleki Almanca dersleri üzerine bir araştırma. *Humanities Sciences*, 8(4), 363-371.
- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçük, F., Arslan, B., ve Nur, E. (2018). Hizmet kalitesi algısı ile memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki: Harran üniversitesi öğrencileri üzerine bir uygulama. *Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2(2), 40-56
- Leslie, D., and Russell, H. (2006). The importance of foreign languages skills in the tourism sector: a comparative study of student perceptions in the UK and continental Europe. *Tourism Management*, 27, 1397-1407.

- Li, R. Y., and Kaye, M. (1998). A case study for comparing two service quality measurement approaches in the context of teaching in higher education. *Quality in Higher Education*, 4(2), 103-113.
- Okumuş, A., ve Duygun, A. (2008). Eğitim hizmetlerinin pazarlanmasında hizmet kalitesinin ölçümü ve algılanan hizmet kalitesi ile öğrenci memnuniyeti arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 17-38.
- Öner, D. (2019). *Yabancı Dil Kurslarında Hizmet Kalitesi: Konya İlinde Yabancı Dil Kursları Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi, Konya.
- Pilat, L. P., Solomintseva, O.V., Shevchenko, E.M., Svintorzhitskaja, I.A., and Ermakova, L. I. (2014). Factors affecting the foreign language teaching quality for the students of the Russian non-linguistic higher educational institutions. *Life Science Journal*, 11, 34-38.
- Sakarya, M. C. (2006). *Yükseköğretimde Öğrenciye Yönelik Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Schumacker, R. E., and Lomax, R. G. (2004). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. London: Psychology Press.
- Senthilkumar, N., and Arulraj, A. (2011). SQM-HEI – Determination of service quality measurement of higher education in India. *Journal of Modelling in Management*, 6(1), 60-78.
- Şahin, S., ve Acun, A. (2016). Turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2) 563-580.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Talih, T., ve Gülenç, İ. F. (2011). Eğitim sektöründe hizmet kalitesi algılamalarına ilişkin yabancı dil kurumlarında bir araştırma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 261-284.
- Taşkın, E., ve Büyük, K. (2002). Hizmet Pazarlaması Açısından Eğitim Hizmetlerinde Kalite (Kütahya'daki Özel Dershane Öğrencileri ile İlgili Bir Saha Araştırması). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 203-224.
- Tayyar, N., ve Dilşeker, F. (2012). Devlet ve vakıf üniversitelerinde hizmet kalitesi ve imajın öğrenci memnuniyetine etkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 184-203.
- Temizkan, R., ve Timur, B. (2020). Türkiye'deki turist rehberliği eğitim modellerinin karşılaştırmalı bir analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3550-3569.
- Temizkan, S. P. (2010). *Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolüne Etkisi Açısından Hizmet İçi Eğitim Seminerleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Temizkan, S. P., ve Ergün, B. (2020). Turist rehberliği öğretimi kalite ölçeği geliştirilmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 3720-3739.
- Thong, L. X., and Phuoc, T. V. (2020). Needs of English for tour guiding from the perspectives of tour-guide professionals. *Journal of Inquiry into Languages and Cultures*, 4(2), 230-245.
- Timur, B. (2019). *Turist Rehberliği Eğitiminde Memnuniyet, Mesleki Yeterlilik ve Mesleği İcra Niyeti İlişkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Tribe, J., and Lewis, A. (2003). Attitudes of the young to careers in hospitality and tourism: review and recommendations. (Editör) S. Kusluvan: *Managing employee attitudes and behaviors in the tourism and hospitality industry içinde* (ss.67-76). New York: Nova Science.

Widiyati, E. (2017). *Analyzing The need of prospective tour guides in acquiring English to communicate with foreign tourists in Desa Menari as tourism village*. The 1st Education and Language International Conference Proceedings Center for International Language Development of Unissula, (ELIC), 285-293.

Yazıcıoğlu, Y., ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yokatlas (2023). [Online] <https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazit4.php>, [Erişim Tarihi: 12.11.2023].

Yüce, S. (2013). Yabancı dil eğitim hizmetlerinde hizmet kalitesi ölçümüne yönelik bir uygulama. *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*,1(3), 325-364.

Zeitseva, N.A., Larionova, A.A., Yakimova, N.S., Leukhova, M.G., and Radina, O.I. (2017). Methodological aspects of foreign language teaching in the preparation of the tour guides. *Modern Journal of Language Teaching Methods (MJLTM)*, 7(4), 399-409.